

Iesniegumi un FM atbildes

Publicēts: 02.09.2020.

Šā gada 25. novembrī Finanšu ministrijā (FM) tika saņemts [kolektīvais iesniegums](#) (2016-22151, Vēstule; 2016-22977, Iesniegums) par izmaiņām nodokļu likumdošanā.

Ņemot vērā dažādu sabiedrības grupu neapmierinātību ar likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" noteiktajām jaunajām normām par minimālo valsts sociālo apdrošināšanas obligāto iemaksu sliekšņu noteikšanu, Saeima š.g. 20.decembrī pieņēma likumu "Grozījumi likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu"" par minēto normu spēkā stāšanās atcelšanu.

Vienlaicīgi ir pieņemts arī likums "Grozījumi Mikrouzņēmumu nodokļa likumā", kas nosaka palielināt sociālās garantijas mikrouzņēmumos nodarbinātajiem, palielinot mikrouzņēmumu nodokļa likmi un sadalījumu, kurš tiks novirzīts valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām.

Norādām, ka no 2017.gada 1.janvāra mikrouzņēmumu nodokļa likme mikrouzņēmuma apgrozījumam līdz 7000 eiro būs 12% un mikrouzņēmumu nodokļa likme mikrouzņēmuma apgrozījumam no 7000,01 līdz 100 000 eiro būs 15%. Savukārt no 2018.gada 1.janvāra mikrouzņēmumu nodokļa likme mikrouzņēmuma apgrozījumam būs 15%. Grozījumi noteic 2017.gadā no mikrouzņēmumu nodokļa ieņēmumiem valsts sociālās apdrošināšanas obligātajās iemaksās novirzīt 70,4%, bet 2018.gadā – 80%.

Līdz ar to, normas par minimālo valsts sociālo apdrošināšanas obligāto iemaksu sliekšņu noteikšanu ir atceltas.

Tāpat informējam, ka Valsts kanceleja šogad ir izstrādājusi diskusiju dokumentu par valsts pārvaldes reformu virzieniem un būtiskākajiem soļiem valsts pārvaldes efektivitātes un valsts budžeta izdevumu ekonomijas palielināšanai tuvākajiem trim gadiem, tai skaitā izvērtējot valsts pārvaldes veicamās funkcijas, kā arī cilvēkresursu vadības un attīstības jautājumus.

Sagatavojot likumu "Par valsts budžetu 2017.gadam" un likumu "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2017., 2018. un 2019.gadam" tika iedibināts jauns process – pastāvīga un sistemātiska valsts budžeta izdevumu pārskatīšana. Izdevumu pārskatīšanai ir divi pamatmērķi – efektīvizēt izdevumus un sasaistīt finansējumu ar rezultatīvajiem rādītājiem. Līdz ar to esam izveidojuši nepieciešamos priekšnosacījumus, lai risinātu Jūsu iesnieguma 4.punktā norādīto jautājumu par budžeta rādītāju uzlabošanu. Atbilstoši sākotnējiem izdevumu pārskatīšanas rezultātiem, valdība atbalstīja resursu efektīvizācijas pasākumus 2017.gadā un 2018.gadā ik gadu 61.3 milj. eiro apmērā. Pēc indikatīva novērtējuma 2017.gada valsts budžeta izstrādes gaitā nozaru ministrijas faktiski ir ieviesušas pasākumus pat vairāk nekā piedāvāts sākotnējos izdevumus pārskatīšanas rezultātos. Papildus tam budžeta paskaidrojumos ar šo gadu ir ieviesta informācija par sasniedzamajiem nozaru darbības rādītājiem katrā no politiku jomām, tādējādi sniedzot visaptverošu informāciju par sabiedrības ieguvumiem no izlietotajiem publiskajiem resursiem.

Vēlamies informēt, ka atbilstoši Labklājības ministrijas veiktajiem aprēķiniem un Saeimā šā gada 24.novembrī pieņemtajiem likumiem "Par valsts budžetu 2017. gadam" un "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2017., 2018. un 2019.gadam" valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta izdevumi 2017.gadā plānoti 2 420,8 milj. eiro apmērā un 2018.gadā 2 596,0 milj. eiro apmērā. Vienlaikus vēlamies vērst uzmanību, ka valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta līdzekļi var tikt izmantoti tikai normatīvajos aktos noteikto sociālās apdrošināšanas pakalpojumu finansēšanai, nodrošinot sociālās apdrošināšanas iemaksām atbilstošu ienākumu aizvietošanu sociālā riska iestāšanās gadījumā – iestājoties pensijas vecumam, iegūstot invaliditāti, zaudējot apgādnieku, slimības, bezdarba un paternitātes gadījumā, pirmsdzemdību un pēcdzemdību periodā, kopjot bērnu, ciešot darba negadījumā vai saslimstot ar arodslimību.

Informācija par valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta izdevumiem 2016. – 2018.gadam

Apakšprogrammas nosaukums/Pabalsta, pensijas veids	2016.gada plāns			2017.gada plāns			2018.gada plāns		
	Pensijas/pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Kontingents (vidēji mēnesī)	Izdevumi kopā (euro)	Pensijas/pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Kontingents (vidēji mēnesī)	Izdevumi kopā (euro)	Pensijas/pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Kontingents (vidēji mēnesī)	Izdevumi kopā (euro)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Speciālā budžeta izdevumi - kopā			2 242 626 628			2 420 828 392			2 595 989 228
<i>taiā skaitā izdevumi sociālajiem pabalstiem</i>			<i>2 219 092 719</i>			<i>2 394 087 074</i>			<i>2 569 262 038</i>
<i>taiā skaitā:</i>									
budžeta apakšprogrammas 04.01.00 "Valsts pensiju speciālais budžets" izdevumi - kopā			1 698 883 016			1 767 635 185			1 875 963 621
<i>taiā skaitā izdevumu sociālajiem pabalstiem, taiā skaitā:</i>			<i>1 689 446 612</i>			<i>1 756 928 152</i>			<i>1 865 211 272</i>
<i>vecumu pensijas</i>	293,94	461 612	1 678 246 113	310,38	454 548	1 692 992 336	331,92	451 261	1 797 408 784
budžeta apakšprogrammas 04.02.00 "Nodarbinātības speciālais budžets" izdevumi - kopā			130 997 545			157 818 673			172 251 425
<i>taiā skaitā izdevumu sociālajiem pabalstiem, taiā skaitā:</i>			<i>102 250 700</i>			<i>121 871 307</i>			<i>133 741 655</i>
<i>bezdarbnieka pabalsts</i>	235,29	36 130	102 011 504	265,80	38 163	121 726 294	293,56	37 925	133 599 375
budžeta apakšprogrammas 04.03.00 "Darba negadījumu speciālais budžets" izdevumi - kopā			34 322 104			39 863 197			43 728 897
<i>taiā skaitā izdevumu sociālajiem pabalstiem, taiā skaitā:</i>			<i>31 110 041</i>			<i>36 143 687</i>			<i>39 579 489</i>
<i>sīnības pabalsts</i>	1 095,38	298	3 917 079	1 188,99	339	4 836 811	1 308,47	373	5 856 712
budžeta apakšprogrammas 04.04.00 "Invalīdītes, maternitātes un sīnības speciālais budžets" izdevumi - kopā			487 913 144			595 861 231			660 497 846
<i>taiā skaitā izdevumu sociālajiem pabalstiem, taiā skaitā:</i>			<i>396 285 566</i>			<i>479 143 928</i>			<i>530 729 622</i>
<i>sīnības pabalsts</i>	642,97	14 121	108 952 552	824,07	15 752	155 769 121	911,96	16 411	179 594 481
<i>vecāku pabalsts</i>	338,86	20 661	84 014 238	363,81	23 643	103 217 552	395,43	24 141	114 553 473

Kā redzams no tabulā sniegtās informācijas, speciālā budžeta izdevumi 2017.gadā salīdzinājumā pret 2016.gadu ir pieauguši par 178,2 milj. eiro, tajā skaitā izdevumi sociālajiem pabalstiem pieauguši par 175,0 milj. eiro, kas galvenokārt ir saistīts ar pabalstu/pensiju saņēmēju skaita un pabalstu/pensiju vidējo apmēru mēnesī plānoto pieaugumu, tai skaitā saistībā ar pensiju indeksāciju.

Vēlamies informēt, ka valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta izdevumi bezdarbnieka pabalstiem 2017.gadā plānoti 121,7 milj. eiro apmērā un 2018.gadā 133,6 milj. eiro apmērā. Kā redzams no tabulā sniegtās informācijas, izdevumi bezdarbnieka pabalstiem 2017.gadā salīdzinājumā pret 2016.gadu ir pieauguši par 19,7 milj. eiro, kas galvenokārt ir saistīts ar pabalsta saņēmēju skaita un pabalsta vidējā apmēra mēnesī plānoto pieaugumu.

Vienlaikus jāatzīmē, ka Labklājības ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde sociālās aizsardzības jomā, kura tai skaitā ir atbildīga par izdevumu plānošanu sociālajiem pabalstiem, ņemot vērā pabalstu/pensiju saņēmēju skaita un pabalstu/pensiju vidējo apmēru mēnesī izmaiņu prognozes.

Papildu informācija par izmaiņām likumdošanā:

2015.gadā tika pieņemti grozījumi normatīvajos aktos, kas no 2017.gada paredzēja pakāpenisku valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu mēneša minimālā objekta ieviešanu. Šāda regulējuma galvenais mērķis bija uzlabot to strādājošo nākotnes sociālo nodrošinājumu, kuru apdrošināšanas iemaksu objekts ir mazāks par valstī noteikto minimālo darba algu. No visām sociāli apdrošinātajām personām tādi ir aptuveni 31% un kā īpaša grupa tajā skaitā jāatzīmē MUN maksātāji.

Jāatzīmē, ka šīs izmaiņas prasītu būtisku īpaši maza apjoma uzņēmējdarbības pārstrukturizāciju, mainot nodokļu maksāšanas režīmus un paaugstinot nepilna laika darba izmaksas mazatgajos darbos.

Lai risinātu atsevišķas piedāvātā režīma nepilnības īpaši attiecībā uz nodarbinātības iespējām tika paredzēti izņēmumi, kurus debates laikā ar sociālajiem, sadarbības partneriem un nevalstiskajām organizācijām tika nolemts būtiski paplašināt. Tādējādi būtiski – vairāk kā par 35 tūkst. darba ņēmēju – samazinot minimālās sociālās apdrošināšanas iemaksu tvērumu. Šādas izmaiņas rada arī fiskālu ietekmi, samazinot prognozētos VSAOI ieņēmumus.

Ņemot vērā:

Priekšlikumus būtiski paplašināt izņēmumus attiecībā uz minimālās sociālās apdrošināšanas iemaksu piemērošanu, kas samazina regulējuma pozitīvo ietekmi uz personu sociālo apdrošināšanu un rada negatīvu fiskālo ietekmi

ietekmi uz atsevišķiem uzņēmējdarbības modeļiem – neregulāra, maza apjoma darbība (neregulārs apgrozījums ir aptuveni 1/3 MU)

Sociālās apdrošināšanas apmērs īpaši problemātisks ir strādājošiem, kas maksā nodokļus tikai MUN režīmā (aptuveni 55 tūkst. jeb 61% no MUN strādājošajiem)

Piedāvātais risinājums ir:

Atteikties no valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu mēneša minimālā objekta

Palielināt MUN likmi līdz 15% no 2017.gada

Ietekmes novērtējums

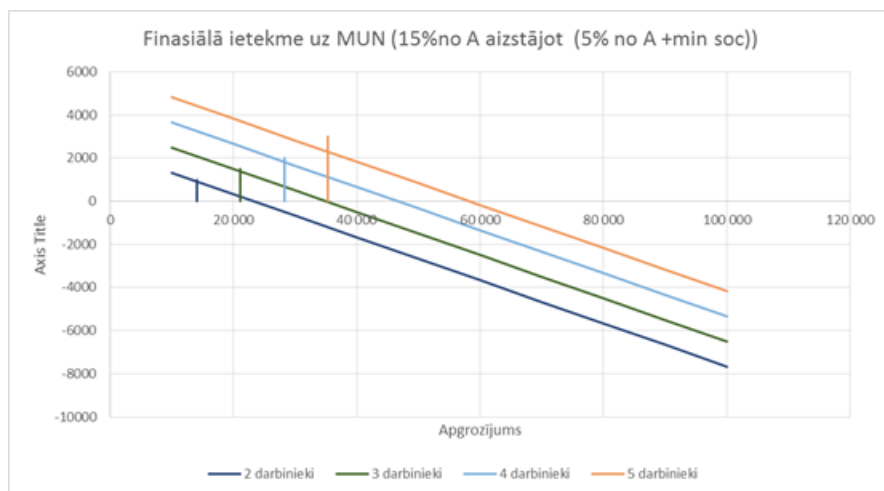
Uzņēmējdarbība

Vidēji MUN maksātāju apgrozījums veido 14 tūkst. eiro gadā un vienā MUN uzņēmumā vidēji strādā 2 darbinieki (aptuveni 67% no MU apgrozījums ir zem vidējā).

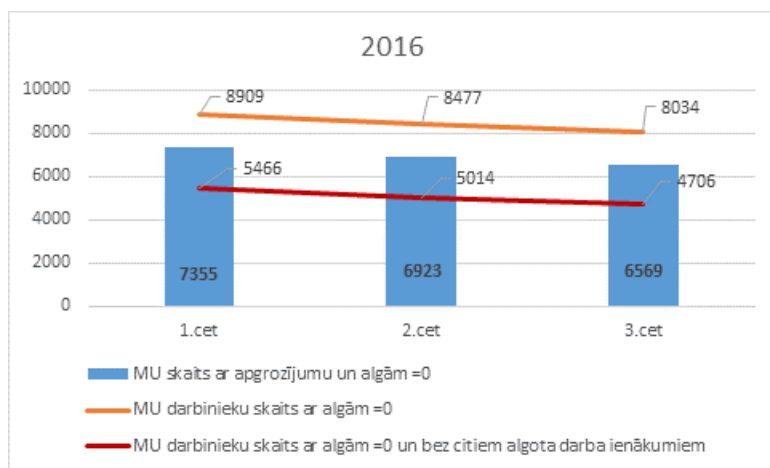
Modelējot piedāvātās izmaiņas, redzams, ka nodokļu slogs uz šādu maksātāju samazinās un ir proporcionāls ieņēmumiem.

Likuma iepriekš noteiktais (MUN5% ⁺ +min SOC)
Jaunais piedāvājums (MUN15%)
MU vid. nodokļi 2017.gadā <i>euro</i>
3035.16
2110.20
leguvums vid. 2017.gadā <i>euro</i>
924.96
MU nodokļi vid. 2018.gadā <i>euro</i>
3812.41
2110.20
leguvums vid. 2018.gadā <i>euro</i>
1702.21
* no ceturta darbības gada MUN likme bija paredzēta 8% apmērā, kas vēl vairāk palielinātu nodokļu slogu

Tas ļauj arī maza apjoma komersantiem un saimnieciskās darbības veicējiem turpināt piemērot administratīvi vienkāršo MUN režīmu. Lielāks nodokļu sloga samazinājums būs MU ar mazāku apgrozījumu, tādējādi tiek veicināta MUN sistēmas progresivitāte.

Tiks novērsta situācija, kad MUN maksātājiem, kuriem ir sezonālas darbības raksturs, ir jāmaksā nodokļi, kad faktiski netiek veikta uzņēmējdarbība. 2016.gada 3 ceturkšņu dati rāda, ka šādu MUN darbinieku skaits ar izteiktu sezonālīti ienākumos svārstās no 8 līdz 9 tūkst. darbiniekiem. Aptuveni 60% no šiem darbiniekiem strādā tīki MUN režīmā.

Sociālais nodrošinājums

Novirzot MUN palielinājumu sociālās apdrošināšanas iemaksām, MUN darbinieku samaksātās VSAOI vidēji palielināsies (salīdzinot ar šā brīža situāciju) par 62% 2017.gadā un par 84% 2018.gadā, attiecīgi palielinot darbinieku gan īstermiņa, gan ilgtermiņa sociālās apdrošināšanas pakalpojumu apjomu, vienlaikus veicinot sociāla budžeta ilgtspējību. VSAOI daļa tiek personificēta katram MU darbiniekam atkarībā no MU apgrozījuma, darbinieku skaita un viņu algas.

Šobrīd
2017 (70,4% VSAOI daļa)
2018 (80% VSAOI daļa)

Darbinieka vid. VSAOI mēnesī euro
38.19
61.90
70.34
Darbinieka vid. ieguvums* euro
23.70
32.15

Tāpat, samazinoties nodokļu slogam, būs mazāk uzņēmumu, kuri būs spiesti atlaist darbiniekus, tādējādi tiks gūts ietaupījums uz īstermiņa sociālo pabalstu rēķina.

Fiskālā ietekme

Pasākums
Ieņēmumu veids
2017
2018
2019
MUN likmes noteikšana 15% apmērā, milj.euro
KOPĀ
78.640
97.774
97.774
SOC, t.sk.,
69.575
93.688
93.688

valsts speciālajā budžetā

57.678

77.667

77.667

valsts fondētajā budžetā

11.897

16.021

16.021

IIN, t.sk.,

8.859

4.238

4.238

valsts budžetā

1.772

0.848

0.848

pašvaldību budžetā

7.088

3.390

3.390

UIN

0.140

-0.236

-0.236

Uzņēmējdarbības riska nodeva
0.066
0.084
0.084
Darba ņēmēja un darba devēja pārskata mēneša minimālā valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta noteikšanas, sākot ar 2017.gadu, atcelšana, milj.euro
KOPĀ
-74.168
-99.518
-99.518
SOC, t.sk.,
-68.985
-118.181
-118.181
<i>valsts speciālajā budžetā</i>
<i>-57.189</i>
<i>-97.972</i>
<i>-97.972</i>
<i>valsts fondētajā budžetā</i>
<i>-11.796</i>
<i>-20.209</i>
<i>-20.209</i>
IIN, t.sk.,
-8.660
-5.380
-5.380

<i>valsts budžetā</i>
-1.732
-1.076
-1.076
<i>pašvaldību budžetā</i>
-6.928
-4.304
-4.304
UIN
-0.163
0.267
0.267
SOC izdevumu samazinājums
3.640
23.777
23.777
Kopējā ietekme, milj.euro
KOPĀ
4.472
-1.744
-1.744
SOC, t.sk.,
0.590
-24.493
-24.493

valsts speciālajā budžetā

0.489

-20.305

-20.305

valsts fondētajā budžetā

0.101

-4.188

-4.188

IIN, t.sk.,

0.199

-1.143

-1.143

valsts budžetā

0.040

-0.229

-0.229

pašvaldību budžetā

0.159

-0.914

-0.914

UIN

-0.023

0.031

0.031

Uzņēmējdarbības riska nodeva
0.066
0.084
0.084
SOC izdevumu samazinājums
3.640
23.777
23.777

Pasākuma kopējo fiskālo ietekmi jāskatās kopā ar grozījumiem Mikrouzņēmumu nodokļa likumā un grozījumiem likumā „Par valsts sociālo apdrošināšanu”, jo minimālo VSAOI atcelšanai (kas rada negatīvu fiskālo efektu) un MUN likmes palielināšanai (kas rada pozitīvu fiskālo efektu) kopumā ir jānodrošina fiskālā neitralitāte

Priekšrocības:

MUN režīmā strādājošie var turpināt uzņēmējdarbību kā līdz šim

-Maza apjoma komersanti un saimnieciskās darbības veicēji varēs turpināt piemērot vienkārši administrējamo MUN režīmu.

-Priekšlikums veicinās MUN sistēmas progresivitāti, jo mikrouzņēmumiem ar mazāku apgrozījumu būs mazāks nodokļu slogs.

-Tiem MUN, kas darbojas sezonāli, nebūs jāmaksā nodokļi laikā, kad faktiski netiek veikta uzņēmējdarbība.

Palielināsies par darbinieku veiktās vidējās sociālās iemaksas

-Novirzot MUN palielinājumu sociālās apdrošināšanas iemaksām, MUN darbinieku samaksātās sociālās iemaksas vidēji palielināsies (salīdzinot ar šā brīža situāciju) par 62% 2017. gadā un par 84% 2018. gadā.

-Tas MUN darbiniekiem nodrošinās lielākas sociālās garantijas un vienlaikus veicinās sociālā budžeta ilgtspēju.

-Sociālo iemaksu daļa tiks nodrošināta atbilstoši katram MU darbiniekam atkarībā no mikrouzņēmumu apgrozījuma, darbinieku skaita un viņu algas.

<https://www.fm.gov.lv/lv/iesniegumi-un-fm-atbildes>